

„Przedawnienia – sposoby obrony merytorycznej” – artykuł przygotowany w ramach dotacji celowej dla Miasta Piotrkowa Trybunalskiego

Na wstępie należy zastanowić się czym jest przedawnienie ?

Przedawnienie to taka sytuacja w której po upływie określonego w ustawie czasu dochodzenie roszczenia przed sądem lub organem nie jest już możliwe.

Nie oznacza to że np. dochodzony przez nas dług zniknął, przestał być długiem, lub wyrządzony czyn przestał być tym czynem – oznacza to, że nie można dochodzić roszczenia lub ukarania sprawcy przed sądem lub organem.

Najczęściej rozpatrujemy przedawnienie w prawie cywilnym, w którym przepisy bardzo szczegółowo określają zasady i terminy przedawniania roszczeń.

Podstawową zasadą jest przedawnianie roszczeń o charakterze majątkowym – np. roszczenie o zapłatę, zwrot kredytu, o zwrot nakładów, o odszkodowanie. Nie przedawniają się roszczenia niemajątkowe – np. o rozwód, o dział spadku, zniesienie współwłasności.

Ustawodawca przewidział różne terminy przedawniania się roszczeń:

- **6 lat** – roszczenia majątkowe (do 08.07.2018r. był to termin 10-letni), z takim terminem przedawniają się też roszczenia stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu, czy innego organu, sądu polubownego czy stwierdzone prawomocną ugodą. Należy pamiętać, że jeżeli roszczenie (i orzeczenie) obejmuje świadczenia okresowe, roszczenie o świadczenie okresowe należne w przyszłości ulega przedawnieniu po upływie trzech lat (np. odsetki),

- **5 lat** – roszczenia z tytułu zachowku, roszczenia z tytułu zobowiązań podatkowych, roszczenia z tytułu składek do ZUS

- **3 lata** – jeżeli rozpatrujemy roszczenia o świadczenia okresowe (np. czynsz najmu), odsetki, roszczenia z tytułu usług telekomunikacyjnych (w tym zapłata za rachunek telefoniczny), oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej. W tej działalności gospodarczej mieszczą się również roszczenia wynikające z umów pożyczek czy kredytów jeżeli po drugiej stronie umowy jest przedsiębiorca czyli bank lub inna instytucja pożyczkowa (pożyczki między osobami fizycznymi przedawniają się po 6 latach). Termin ten obowiązuje również co do roszczeń dotyczących umowy ubezpieczenia i co do roszczeń z tytułu umowy o pracę (zarówno pracownika jak i pracodawcy),

- **2 lata** – roszczenia dotyczące sprzedaży towarów i usług, umowy o dzieło, roszczenia wynikające z umowy zlecenia, roszczenia wynikające z umowy rachunku bankowego (z wyjątkiem roszczeń o zwrot wkładów oszczędnościowych),

- **rok** – roszczenia z tytułu przewozu i dostawy, roszczenia z tytułu mandatów za jazdę bez wykupionego biletu

- **6 miesięcy** - roszczenie o wypłatę zasiłku chorobowego przedawnia się po upływie 6 miesięcy od ostatniego dnia okresu, za który zasiłek przysługuje.

Kodeks cywilny i szereg ustaw przewiduje wiele różnych terminów i każdorazowo warto upewnić się co do terminu przewidzianego dla danej czynności.

W 2018r. zmienił się również sposób liczenia terminu w którym dochodzi do przedawnienia – przedawnienie następuje z końcem roku kalendarzowego, chyba, że termin przedawnienia był krótszy niż dwa lata (wtedy liczymy do dokładnej daty kalendarzowej).

Co oznacza że upłynął termin przedawnienia roszczenia?

Po upływie tego terminu ten, przeciwko komu przysługuje roszczenie, może uchylić się od jego zaspokojenia, wskazując, że „podnosi zarzut przedawnienia”. Do 2018r. jeżeli sprawa o takie roszczenie była w sądzie trzeba było samemu podnieść taki zarzut, obecnie sąd sam, z urzędu, sprawdza czy roszczenie jest przedawnione czy nie, a jeśli jest przedawnione to oddala powództwo. Zmiana przepisów dotyczących tego badania pozwu, oraz przepisów dotyczących doręczania pozwu przez awizo ukróciła praktyki firm skupujących długi przedawnione i ochroniła obywateli przed koniecznością zapłaty przedawnionych roszczeń.

Termin przedawnienia nie obowiązuje jeżeli dłużnik zrzeknie się tego przedawnienia, albo uzna dług. Takim uznaniem długu może być np. podpisanie ugody lub rozpoczęcie spłacania długu przedawnionego, dlatego fundusze które skupują długi mocno namawiają do zawierania z nimi ugód.

Przedawnienie występuje również w **prawie karnym**, choć jest ono nieco innego rodzaju.

W prawie karnym przedawnia się ściganie sprawcy, to znaczy, że organy ścigania wraz z sądem mają określony ustawą czas na znalezienie i ukaranie sprawcy, ponieważ jeśli tego nie zrobią w ustawowym czasie to ustanie karalność przestępstwa. To oznacza że przestępstwo faktycznie mogło być dokonane ale po terminie sprawcy nie wolno już sądzić i karać.

Prawo karne przewiduje następujące terminy – które dotyczą przestępstw ściganych z oskarżenia publicznego – w skrócie gdy oskarżycielem jest prokurator:

- 30 lat - gdy czyn stanowi zbrodnię zabójstwa,
- 20 lat - gdy czyn stanowi inną zbrodnię,
- 15 lat - gdy czyn stanowi występki zagrożony karą pozbawienia wolności przekraczającą 5 lat,
- 10 lat - gdy czyn stanowi występki zagrożony karą pozbawienia wolności przekraczającą 3 lata,
- 5 lat - gdy chodzi o pozostałe występki.

Terminy te oznaczają, że po upływie tych terminów sprawcy nie można już ścigać i karać.

Inne terminy przedawnienia dotyczą przestępstw ściganych **z oskarżenia prywatnego** – czyli gdy nie prokurator ale obywatel jest oskarżycielem i składa do sądu prywatny akt oskarżenia.

Kodeks karny przewiduje, że karalność przestępstwa ściganego z oskarżenia prywatnego ustaje z upływem **roku** od czasu, gdy pokrzywdzony dowiedział się o osobie sprawcy przestępstwa, nie później jednak niż z upływem **3 lat** od czasu jego popełnienia.

A jak należy liczyć termin przedawnienia?

Bieg terminu przedawnienia zaczyna się od momentu **popelnienia przestępstwa, czasem od momentu w którym nastąpił skutek określony w przepisach**. Zgodnie z ogólnymi przepisami przestępstwo jest popełnione w momencie, w którym sprawca działał lub zaniechał działania do którego był zobowiązany.

Niektóre przestępstwa nie przedawniają się nigdy - to zbrodnie przeciwko pokojowi, ludzkości i przestępstwa wojenne.

W przypadku problemów prawnych, potrzeby pomocy zapraszamy do korzystania z punktów nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

Na stronie <https://darmowapomocprawna.ms.gov.pl/> znajduje się prosta wyszukiwarka w której znajdziecie Państwo wszystkie dostępne w Polsce punkty tej pomocy.